

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ КАДРОВИХ ПРОЦЕДУР В ПОЛІЦІЇ

Володимир Васильович ОЛЕКСЮК,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Суспільство очікує від поліції не лише високого професіоналізму, але й доброчесності, відкритості, дотримання прав людини та здатності діяти в інтересах громадян.

Одним із ключових чинників, що визначає здатність поліції відповідати цим очікуванням, є якість кадрового забезпечення - як процесів набору нових працівників, так і системи їх професійного розвитку протягом служби. У цьому контексті вивчення зарубіжного досвіду кадрових процедур у поліції є надзвичайно важливим для України [1, с. 162].

Насамперед, європейський досвід є найбільш релевантним для України через географічну та культурну близькість. Країни Європи мають спільну історію і пережили схожі етапи розвитку демократії, прав людини та реформ у сфері управління. Україна як частина Європи має багато спільних викликів з європейськими державами: проблеми з корупцією, правовим і політичним реформуванням, а також прагненням до створення сучасних інститутів громадянського суспільства. Європейські країни пройшли через різні етапи трансформації своїх правоохоронних органів, і багато з них перебувають у схожому процесі реформування, як і Україна, тому їхні практики, методи та підходи можуть бути набагато більш зрозумілими і корисними в українському контексті [2, с. 119].

Україна також перебуває на етапі інтеграції до Європейського Союзу. З огляду на це європейські стандарти та практики є найбільш актуальними для виконання вимог ЄС щодо верховенства права, боротьби з корупцією та захисту прав людини. Оскільки процес євроінтеграції передбачає гармонізацію українського законодавства з європейськими нормами, досвід європейських країн у реформуванні поліції є невід'ємною частиною цієї трансформації. Європейські держави, зокрема країни Балтії, Польща, Чехія, Словенія та інші, мають успішний досвід адаптації до європейських стандартів правоохоронної діяльності, що безпосередньо стосується вимог, які ставляться до України на шляху до членства в ЄС [3, с. 188].

Також принципи, на яких ґрунтується європейська модель поліції, значною мірою зосереджені на підвищенні громадської довіри, прозорості та доступності для громадян. В Європі поліція сприймається як служба, яка захищає права і свободи громадян, а не як інструмент репресій. Це дозволяє більш ефективно вирішувати проблеми, пов'язані з довірою до правоохоронних органів, що є однією з основних проблем в Україні. Більшість європейських країн пройшли процес формування демократичних інститу-

тів та реформи поліції, орієнтуючись на принципи дотримання прав людини, інклюзивності та соціальної відповідальності, що робить їх досвід особливо важливим для України.

Водночас країни Європи продовжують тісно співпрацювати в рамках таких організацій, як Європейський Союз, Ради Європи, а також через спільні програми допомоги та моніторингу. Це дозволяє Україні не лише переймати практики, а й адаптувати їх до своїх реалій, отримуючи безпосередню підтримку від європейських партнерів. Європейські країни також мають більший досвід у розв'язанні проблем, пов'язаних із правами меншин, боротьбою з насильством та інтеграцією жінок в правоохоронні органи, що є важливими аспектами реформування української поліції [4].

З огляду на це для України вивчення досвіду саме європейських країн є найбільш доцільним і практично корисним на етапі реформування правоохоронної системи, оскільки ці країни мають спільний з Україною контекст реформ, європейські стандарти, які повинні бути імplementовані. Водночас урахування європейського досвіду дозволяє знайти найбільш прийнятні, адаптовані до українських умов підходи, що базуються на принципах демократичності, прозорості та дотримання прав людини.

Реформи поліції у таких країнах, як Німеччина, Франція, Нідерланди, Польща, Чехія, Фінляндія, Австрія, Іспанія та багатьох інших, наочно демонструють, що успішне кадрове забезпечення базується на низці ключових принципів: конкурентному та відкритому доборі персоналу, оцінці як професійних, так і особистісних якостей кандидатів, обов'язковому дотриманні етичних норм, постійному підвищенні кваліфікації працівників і залученні громадськості до процесів контролю за діяльністю поліції.

Водночас важливим є і врахування національного контексту кожної країни, що дозволяє адаптувати найкращі практики відповідно до особливостей розвитку суспільства, рівня довіри до інституцій, історичних і культурних чинників.

При цьому важливо не обмежуватися поверхневим копіюванням окремих процедур чи стандартів, а прагнути до комплексної адаптації системних підходів, що довели свою ефективність у країнах Європи. Створення професійної правоохоронної системи, яка користується довірою суспільства, стане вагомою запорукою стійкості демократичних інститутів, зміцнення правопорядку і захисту національної безпеки України.

Відтак важливим є розкриття практик реалізації кадрових процедур у поліції європейських країн, аналіз їхніх основних принципів і підходів, а також визначення можливостей і шляхів використання цього досвіду в українських реаліях. Комплексне розуміння цих питань дозволить сформулювати обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення кадрової політики Національної поліції України та сприятиме підвищенню ефективності її діяльності в умовах сучасних викликів [5, с. 93].

Загалом, аналіз європейського досвіду показує, що ефективні кадрові процедури в поліції ґрунтуються на трьох основних елементах: прозорості процесу відбору, постійній професійній освіті та розвитку персоналу, а також забезпеченні незалежного громадського контролю. Для України інтеграція цих елементів у національну систему кадрового забезпечення поліції є

не просто бажаною, а необхідною умовою для побудови довіри до правоохоронних органів, зміцнення верховенства права та наближення до європейських стандартів безпеки й правосуддя.

Таким чином, європейський досвід кадрового забезпечення поліції свідчить, що успішність правоохоронної системи значною мірою залежить від якості, прозорості та етичності процесу відбору та навчання поліцейських. Для України вкрай важливо не просто запозичити окремі елементи європейських моделей, а створити цілісну стратегію кадрової політики у поліції, яка включатиме високі вимоги до професійної етики, фізичної та психологічної підготовки, безперервного навчання та активного залучення громадськості до процесів контролю. Тільки так можна досягти створення поліції, яка буде одночасно ефективною, професійною та користуватиметься довірою громадян.

Список використаних джерел:

1. Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики / Авт. колектив: М. І. Михальченко (керівник) та ін. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. 440 с.
2. Романько І. І. Історія України. Європейська та євроатлантична інтеграція України: історія, сучасний стан, перспективи: навчальний посібник. Кропивницький: ЛА НАУ, 2017. 272с.
3. Резніков В. В. Державна політика у сфері європейської інтеграції України: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: «Діса плюс», 2020. 364 с.
4. Shearing C., Stenning P., de Bruin T. Police in Canada. The Canadian Encyclopedia. URL: <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/police>.
5. Шевчук О. О., Томма Р. П. Досвід підготовки поліцейських кадрів у зарубіжних країнах. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2018. № 4. Ч. 2. С. 92-95.